

YURISPRUDENSIYA

HUQUQIY ILMIY-AMALIY JURNALI

2023-yil 5-son

VOLUME 3 / ISSUE 5 / 2023

DOI: 10.51788/tsul.jurisprudence.3.5.

Crossref
Content
Registration

ISSN: 2181-1938

DOI: 10.51788/tsul.jurisprudence

MUNDARIJA

12.00.02 – KONSTITUTSIYAVIY HUQUQ. MA'MURIY HUQUQ. MOLIYA VA BOJXONA HUQUQI

- 5 YO'LDOSHEV AZIZJON ERGASH O'G'LI**
Jamoatchilik fikrini o'rganishni huquqiy
tartibga solish masalalari
- 16 ALLAKULIYEV MIRJALOL
DAVRONBEKOVICH**
Norma ijodkorligi faoliyati: son va sifat tahlili
- 22 TURSUNOVA SABINA RAVSHANOVNA**
Turizm xavfsizligini ta'minlovchi huquqiy
hujjatlar tahlili va tasnifi

12.00.03 – FUQAROLIK HUQUQI. TADBIRKORLIK HUQUQI. OILA HUQUQI. XALQARO XUSUSIY HUQUQ

- 33 GULOMOV AKMALJON
SHUKURILLAYEVICH**
Fuqarolik huquqida suksessiya instituti
va uning qo'llanishi
- 42 IMAMOVA DILFUZA ISMAILOVNA,
RAZAKOVA FARANGIZ KARIM QIZI**
Xalqaro tijorat arbitrajida maxfiylik tamoyilini
qo'llashning huquqiy masalalari
- 54 ISAKULOV ABDUAZIZ**
Not a party, not a problem: the dilemma of
extending arbitration clause to non-signatory
states
- 60 SAIDOV MAKSUDBEK NORBOYEVICH**
Distinctive features of corporate dispute
resolution

12.00.08 – JINOYAT HUQUQI.
HUQUQBUZARLIKLARNING
OLDINI OLISH.
KRIMINOLOGIYA.
JINOYAT-IJROIYA HUQUQI.

72 NIYOZOVA SALOMAT SAPAROVNA

Voyaga yetmagan shaxsni g'ayriijtimoiy xatti-harakatlarga jalb qilganlik uchun jinoiy javobgarlik masalalari

82 TAIROVA GULMIRA MURODJONOVNA

Jinoyatchilikka qarshi kurashishning Buyuk Britaniya modeliga xos xususiyatlar

89 ISLOMOV BUNYOD OCHILOVICH

Misr Arab Respublikasi jinoyat qonunchiligida jazoni yengillashtirish instituti

12.00.09 – JINOYAT PROTSESSI.
KRIMINALISTIKA,
TEZKOR-QIDIRUV HUQUQ VA
SUD EKSPERTIZASI

99 СУЮНОВА ДИЛЬБАР ЖОЛДАСБАЕВНА

Соблюдение сроков содержания под стражей при окончании предварительного следствия и на стадии судебного разбирательства

107 NURMATOV BOBIR ABDUSATTOROVICH

Inssenirovka qilish orqali sodir etilgan jinoyatlarni aniqlash va fosh qilishning ayrim usullari tavsifi

**114 YERMEKBAYEV BAUIRJAN
AMANTAYEVICH**

Tintuv tushunchasi va tintuv o'tkazishda shaxs huquqlari va qonuniy manfaatlarining protsessual kafolatlari

12.00.10 – XALQARO HUQUQ

126 YUSUPOVA FARINGIZ O'KTAM QIZI

COVID-19 pandemiyasi davrida tibbiyot sohasida axborot kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanishning huquqiy jihatlar

DOI: 10.51788/tsul.jurisprudence.3.5./IMSJ3134
UDC: 342.9:338.48(045)(575.1)

TURIZM XAVFSIZLIGINI TA'MINLOVCHI HUQUQIY HUJJATLAR TAHLILI VA TASNIFI

Tursunova Sabina Ravshanovna,
O'zbekiston Respublikasi Jamoat xavfsizligi
universiteti mustaqil izlanuvchisi
ORCID: 0009-0005-0151-9204
e-mail: sabinatursunova6940@gmail.com

Annotatsiya. Ushbu maqolada turizm va uning xavfsizligini ta'minlash borasidagi xalqaro va milliy qonunchilik tahlili va tasnifi keltirilgan hamda qonun hujjatlarining o'ziga xos jihatlari, tartibga solish bo'yicha imperativlik xususiyatlari yoritilgan. Muallif turizm va uning xavfsizligiga oid qonun hujjatlarini tasniflash barobarida turizm xavfsizligi tushunchasiga milliy huquqiy ta'rif shakllantirilmaganligiga urg'u beradi, shuningdek, mazkur turizm xavfsizligi tushunchasiga huquqiy ta'rif belgilanishi qonunchilikning mazkur sohasi rivoji va istiqboli belgilanishida muhim ekanligini ta'kidlaydi. Maqolada xavfsiz turizm sohasini tartibga solishda xalqaro va milliy qonunchilik tizimini toifalarga bo'lgan holda tahlil qilish lozimligi, bunda asosiy e'tibor xalqaro huquqning umume'tirof etilgan qoidalariga muvofiq holda qonunchilikni shakllantirish muhim ahamiyat kasb etishi borasidagi fikrlar tahlil qilingan. Tadqiqotda analiz, sintez, induksiya, deduksiya, qiyosiy-huquqiy tahlil kabi metodlar qo'llangan. Shuningdek, tadqiqot ishida ilg'or xorijiy tajriba, ilmiy-nazariy qarashlar, milliy va xorijiy olimlarning fikrlari o'rganilgan. Buning natijasi o'laroq, "xavfsiz turizm" atamasiga mualliflik ta'rifi shakllantirilib, qonunning tegishli bandlariga ushbu ta'rif asosida o'zgartirish va qo'shimchalar kiritish borasidagi taklif ishlab chiqilgan.

Kalit so'zlar: xavfsiz turizm, normativ-huquqiy hujjat, milliy qonunchilik, xalqaro huquqiy hujjat, konvensiya, deklaratsiya, xalqaro pakt, xalqaro universal hujjat, xavfsiz turizmni ta'minlash.

АНАЛИЗ И КЛАССИФИКАЦИЯ ПРАВОВЫХ АКТОВ, ОБЕСПЕЧИВАЮЩИХ БЕЗОПАСНОСТЬ ТУРИЗМА

Турсунова Сабина Равшановна,
самостоятельный соискатель Университета
общественной безопасности Республики Узбекистан

Аннотация. В данной статье представлен анализ и классификация международного и национального законодательства о туризме и его безопасности, в которой освещаются специфические аспекты законодательства, особенности его императивности в регулировании. Автор, говоря о классификации законодательства о туризме и его безопасности, подчеркивает, что национально-правовое определение понятия о безопасности туризма не сформулировано. Также подчеркивается важность установления правового определения понятия туристской безопасности в развитии и определении перспектив данной сферы законодательства. В статье указывается о необходимости анализа системы международного и национального законодательства в регулировании сферы безопасного туризма по категориям, при этом основное внимание уделяется важности формирования законодательства в соответствии с общепринятыми нормами международного права. В исследовании использовались такие методы, как анализ, синтез, индукция, дедукция, сравнительно-правовой анализ. Также в

исследовательской работе изучен передовой зарубежный опыт, научно-теоретические взгляды, мнения отечественных и зарубежных учёных, в результате чего сформулировано авторское определение термина «безопасный туризм» и выработано предложение о внесении изменений и дополнений в соответствующие пункты закона на основе этого определения.

Ключевое слово: безопасный туризм, нормативный правовой акт, национальное законодательство, международный правовой акт, конвенция, декларация, международный пакт, международный универсальный документ, обеспечение безопасного туризма.

ANALYSIS AND CLASSIFICATION OF LEGAL ACTS ENSURING THE SAFETY OF TOURISM

Tursunova Sabina Ravshanovna,
Independent Researcher of the University
of Public Safety of the Republic of Uzbekistan

Abstract. This article presents an analysis and classification of international and national legislation on tourism and its safety, which highlights the specific aspects of legislation and the features of its imperatives in regulation. The author, speaking about the classification of legislation on tourism and its safety, emphasizes that the national legal definition of the concept of tourism safety has not been formulated. She also emphasizes the importance of establishing a legal definition of the concept of tourist safety in the development and determination of the prospects of this area of legislation. The article analyzes the need to analyze the system of international and national legislation in the regulation of safe tourism by category while focusing on the importance of forming legislation in accordance with generally accepted norms of international law. The study used such methods as analysis, synthesis, induction, deduction, and comparative legal analysis. Also in the research work, advanced foreign experience, scientific and theoretical views, and the opinions of domestic and foreign scientists were studied, as a result of which the author's definition of the term "Safe Tourism" was formulated and a proposal was developed to amend and supplement the relevant paragraphs of the law based on this definition.

Keyword: safe tourism, regulatory legal act, national legislation, international legal act, convention, declaration, International Covenant, international universal document, ensuring safe tourism.

Kirish

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyev joriy yilning 16–21 oktabr kunlari Samarqandda bo'lib o'tgan Butunjahon turizm tashkiloti Bosh assambleyasining 25-sessiyasida qator muhim tashabbuslarni ilgari surdi. Davlatimiz rahbari mazkur anjumanda: "Global turizmning eng dolzarb muammosi – bu turistlarning kafolatlangan xavfsizlik tizimini ta'minlashdir. Ushbu jarayonlar oqibatida jozibador va an'anaviy yo'nalishlarda turizm salohiyati va sayyohlar soni keskin pasaymoqda, xavfsiz turizm uchun doimiy tusga ega bo'lgan xatar va tahdidlar ortmoqda, ularning salbiy ta'siri qo'shni mintaqalarga ham tobora kengroq tarqalmoqda, butunjahon madaniy meros obyektlari va ko'hna arxitektura yodgor-

liklari vayron qilinmoqda va hatto ayrimlari yer yuzidan yo'q bo'lib ketmoqda. Shu maqsadda hozirgi murakkab vaziyatni inobatga olgan holda, xalqaro turizm sohasida mustahkam huquqiy asoslarni kuchaytirish maqsadida Birlashgan Millatlar Tashkiloti doirasida Global xavfsiz turizm kodeksini ishlab chiqishni taklif etaman", deya alohida ta'kidladi.

Xavfsiz turizmni ta'minlash bo'yicha milliy qonunchilikni takomillashtirish muhim va murakkab masala bo'lib, katta o'zgartirish va takomillashtirishni talab etadi. Ayni damda turizmda xavfsizlikni ta'minlash masalalari jiddiy muammo bo'lib, nazorat qiluvchi organlarning doimiy e'tiborida bo'lishini talab qiladi.

Turistik yo'nalishlarni ham, turistlarning o'zini ham himoya qilish uchun xavfsizlikning

barcha jihatlarini hisobga olgan holda qoidalar ishlab chiqish kerak. Huquqbuzarlik, jinoyat va baxtsiz hodisalarning oldini olish uchun har tomonlama xavfsizlikni ta'minlash zarur.

Bundan tashqari, milliy qonunchilikni takomillashtirishga yondashuv turizm sohasidagi dolzarb muammolarni tahlil qilish va rivojlantirishning ustuvor yo'nalishlarini belgilashga asoslanishi darkor. Yangi vositalar va xavfsizlik choralarini qo'llash ushbu jarayonning ajralmas qismiga aylanadi.

Material va metodlar

Shunday qilib, davlat turizm jarayonlarini tartibga solish va ushbu sohaning barcha ishtirokchilari xavfsizligini ta'minlash bo'yicha samarali choralar ko'rish kerak. Shu bois tadqiqot ishida mazkur sohaning huquqiy xavfsizligini ta'minlash bilan bog'liq yuzaga kelayotgan muammolar, tushunmovchiliklar va boshqa inobatga olinishi lozim bo'lgan qoidalar tahlil qilingan. Mavzu ni yoritishda qiyosiy-huquqiy tahlil, kuza-tish, umumlashtirish, induksiya va deduksiya metodlari qo'llanildi.

Tadqiqot natijalari

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023-yil 11-sentabrdagi "O'zbekiston – 2030" strategiyasi to'g'risida"gi PF-158-sonli Farmonida:

xorijiy turistlar sonini 15 millionga, ichki sayyohlar sonini 25 millionga, ziyorat turizmi bo'yicha keladigan turistlar sonini 3 million nafarga oshirish;

xususiy investitsiyalarni jalb qilish hisobiga respublikada 30 ta yirik turizm klasterlarini tashkil etish, mehmonlar o'rinlari sonini kamida 2 barobarga oshirish, tog'li hududlarda 25 ta dor yo'llari qurish, turizm mahallalari sonini 175 taga yetkazish;

turizm xizmatlari eksportini 5 milliard dollar, tibbiyot va ta'lim turizmi eksportini yiliga 1,5 milliard dollarga yetkazish kabi dolzarb vazifalar belgilangan.

Biroq turizmning barcha afzalliklariga qaramay, sayyohlar xavfsizligini ta'minlash asosiy muammolardan biri bo'lib qolmoqda.

Bunga biz yaqin vaqt oralig'ida ijtimoiy tarmoqlarda shov-shuvga sabab bo'lgan ikki holatni misol keltirishimiz mumkin. Birinchi holatda niderlandiyalik sayyohlik blogeri Tom Grondning "Afrosiyob" tezyurar poezdi konduktoriga poezddagi o'rnini VIP joyga almashtirish uchun 15 dollar miqdorida pora bergani aks etgan video tarqalgan bo'lsa, oradan hech qancha vaqt o'tmasdan "Toshkent-Andijon" poezdida qulayroq joyga ko'chgan turkiyalik sayyohning videosi tarqaldi. Videoda u poyezd xodimiga 100 ming so'm (8,20 AQSh dollari) miqdorida pora berganini ma'lum qilgan. Ikki holat ham mamlakatimizning turizm jozibadorligiga jiddiy ta'sir ko'rsatadigan vaziyatlar hisoblanadi.

Shu sababli ham mamlakatimizda xavfsiz turizmni ta'minlash bo'yicha ma'muriy-huquqiy chora-tadbirlarning ishlab chiqilishi, ixtisoslashgan organlar va xizmatlarning tashkil etilishi, sayyohlik obyektlarida monitoring va nazoratni amalga oshirish, huquqni muhofaza qilish tizimini takomillashtirish, sayyohlarni samarali xabardor qilish, xalqaro tashkilotlar va boshqa davlatlar bilan hamkorlik qilish – bularning barchasi O'zbekistonga kelayotgan sayyohlar uchun xavfsiz va mehmondo'st muhit yaratishga xizmat qiladi [1].

Yuqorida keltirilgan turizm bilan bog'liq huquqiy masalaga kompleks ravishda e'tibor berilmasa, uning rivojlanishi va mamlakatimizning turizm jozibadorligiga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin.

Jahon sayyohlik tashkiloti (UNWTO) tomonidan qo'llanadigan "Global tinchlik indeksi" (Global Peace Index)da mamlakatlar hududda mojarolar mavjudligi, qo'shni mamlakatlar bilan munosabatlari, jinoyatchilik darajasi, xavfsizlikning ta'minlanganligi holati kabi 23 ta mezon bo'yicha tasniflanadi. Jumladan, "2023-yil uchun dunyodagi eng xavfsiz davlatlar sifatida birinchilikni Islandiya, Daniya, Irlandiya egallagan bo'lsa, turistlar borishi tavsiya etilmaydigan eng xavfli mamlakatlar tariqasida Afg'oniston, Yaman,

Suriya, Iroq, Ukraina ko'rsatilgan" [2]. Bu dunyo hamjamiyati uchun turistlarning shaxsiy xavfsizligini ta'minlash, ularning hayoti, sog'lig'i, mol-mulkini muhofaza qilish, turizm obyektlarida jamoat xavfsizligi va tartibini saqlash, turizmni rivojlantirishga to'sqinlik qilayotgan g'ovlarni bartaraf etish, xavfsiz turizmni ta'minlash sohasini takomillashtirish dolzarb ekanligidan dalolat beradi.

Mamlakatimizning ham mazkur "Global tinchlik indeksi"da yetakchi o'rinni egallashi, yurtimizning turizm jozibadorligini oshirish va shu yo'l bilan iqtisodiy barqarorlikka ijobiy ta'sir etishda sohani huquqiy ta'minlash hamda xalqaro huquqning umume'tirof etilgan qoidalarini implementatsiya qilish dolzarb ahamiyat kasb etadi.

Professor V.S. Chetverikovning fikricha, "Boshqaruvning asosiy belgilaridan biri uning maqsadi, vazifalari va funksiyalarining huquqiy tartibga solinishidir" [3, 512-b.]. Q.A. Saitqulov esa "Har qanday faoliyatning huquqiy tartibga solinganligi, birinchidan, uni tashkil etish tartibini mustahkamlasa, ikkinchidan, vakolatli subyektlar faoliyatining asosiy vazifalarini belgilab, mas'uliyatini oshiradi" [4, 123-b.], deb ta'kidlaydi.

Huquqiy asoslarning jamiyat hayotiga qay darajada mosligi va amal qilishini kuzatib borish xavfsiz turizmni ta'minlashning mexanizmlarini doimiy ravishda takomillashtirish, shuningdek, ushbu sohani monitoring qilish – mazkur jarayonni samarali ta'minlash imkonini beradi. Shu sababli ham uni ta'minlashga doir faoliyatni huquqiy tartibga solish muammolarini tadqiq etish kechiktirib bo'lmas vazifa hisoblanadi. Mazkur jarayonda asosiy e'tibor qonun hujjatlari o'rtasida yuzaga kelgan kolliziya va muammolarni aniqlash hamda huquqiy bo'shliqlarni bartaraf etishga qaratilmog'i lozim.

Respublikamizda xalqaro huquqning umum e'tirof etilgan qoidalari ustunligi tan olinishi, shuningdek, normativ-huquqiy hujjatlarni ularni qabul qiluvchi subyektlarning vakolat doirasiga ko'ra, mazkur hujjatlarning

yuridik kuchi hamda ahamiyatiga qarab klassifikatsiya qilish bo'yicha [5, 582-b.] xavfsiz turizmni ta'minlashning huquqiy asoslarini quyidagi ikki yirik guruhga ajratib o'rganish va tahlil qilish maqsadga muvofiqdir: *birinchisi* – xalqaro huquq normalari, *ikkinchisi* – milliy qonunchilik hujjatlari.

1. *Xalqaro huquq normalari.* Hozirda shaxsning turizm sohasidagi huquqlarini kafolatlash borasida xalqaro standartlar ishlab chiqilib, amalda qo'llanayotganligini e'tirof etish lozim. Tadqiqot natijalari xavfsiz turizmni ta'minlash faoliyatini tartibga soluvchi ushbu xalqaro normativ hujjatlarni (ta'sir doirasini inobatga olgan holda) shartli ravishda quyidagi ikki asosiy guruhga ajratish imkonini bermog'da:

- *xalqaro universal hujjatlar;*

- *bevosita xavfsiz turizmni ta'minlash faoliyatini tartibga soluvchi hujjatlar.*

Xalqaro universal hujjatlar xalqaro tashkilotlar va dunyo mamlakatlari doirasidagi hujjatlar bo'lib, muayyan sohada vujudga kelgan muammolarni hal qilish uchun davlatlarning o'zaro hamkorligini amalga oshirish shakllaridan hisoblanadi [6, 175-b.]. O'zbekiston Respublikasi tomonidan ratifikatsiya qilingan, turizm munosabatlariga daxldor bo'lgan mazkur toifadagi hujjatlarga quyidagilarni kiritish mumkin:

a) *Inson huquqlari umumjahon deklaratsiyasi;*

b) *Jahon turizmi bo'yicha Manila deklaratsiyasi;*

d) *Xalqaro fuqaro aviatsiyasi to'g'risidagi konvensiya;*

e) *Fuqarolik va siyosiy huquqlar to'g'risidagi xalqaro pakt.*

Bevosita xavfsiz turizmni ta'minlash faoliyatini tartibga soluvchi xalqaro hujjatlar turizm sohasiga doir munosabatlarni tartibga solishda muhim ahamiyatga ega. Qayd etish lozimki, mazkur hujjatlar davlatlar o'rtasidagi o'zaro hamkorlikni (tashkiliy-huquqiy yordam ko'rsatish) ta'minlashni nazarda tutadi. Bundan tashqari, xalqaro tashkilotlar faoli-

yati davomida turizm masalalariga oid bir qator muhim hujjatlar qabul qilingan. Tahlil etilayotgan toifadagi asosiy hujjatlar qatoriga quyidagilarni kiritish mumkin:

– *Turizm Xartiyasi*. Ushbu xalqaro ahamiyatga molik hujjat davlatlarni profilaktika va himoya choralari orqali tashrif buyuruvchilar va ularning mulkiy xavfsizligini ta'minlashga chaqiradi. Buning uchun: gigiyena va tibbiy xizmatlardan foydalanishning eng yaxshi sharoitlarini ta'minlash; shuningdek, yuqumli kasalliklar va baxtsiz hodisalarning oldini olish; turizmdan fohishalik maqsadida foydalanish uchun har qanday imkoniyatning oldini olish; turistlar va mahalliy aholini himoya qilish maqsadida giyohvandlik vositalaridan noqonuniy foydalanishning oldini olish chora-tadbirlarini kuchaytirish; turistlarga ma'muriy-huquqiy xizmatlar, shuningdek, konsullik muassasalari vakillaridan tezkor foydalanishni ta'minlash hamda ularni ichki va tashqi umumiy aloqa vositalari bilan ta'minlash; mahalliy aholining tranzit va vaqtincha bo'lish joylarida urf-odatlarini tushunishlari uchun shart-sharoitlar yaratish maqsadida turistlarni xabardor qilishga ko'maklashish zarur [7].

– *Turistik axloq kodeksi*. Turizm kodeksi Turizm Xartiyasining ajralmas qismi bo'lib, chet ellik sayyohning tashrif buyurgan mamlakatdagi huquq va majburiyatlarini birlashtiradi. Bu O'zbekiston Respublikasining "Turizm to'g'risida"gi Qonunida o'zining mantiqiy davomini topdi. To'liq xavfsizlik masalalariga bag'ishlangan Turizm kodeksining XIII moddasi sayyohlarga xavfsiz xizmatlar ko'rsatish qoidalari va normalari, turistik sayohatlar paytida ularning xatti-harakatlarini belgilaydi [8].

– *Turizm bo'yicha Gaaga deklaratsiyasi* (Gaaga, 1989-yil, 10–14-aprel). "Turistik rasmiyatchiliklarni soddalashtirish hamda sayohatlarni osonlashtirish davlatlarning ham individual, ham jamoaviy turistik sayohatlarni rivojlantirish va rag'batlantirish bo'yicha ke-lishilgan siyosati va harakatlari"dir [9].

– *Turizm xavfsizligi va sayohat xavfini kamaytirish bo'yicha Estersund deklaratsiyasi*. Estersund deklaratsiyasida "Turizm xavfsizligi va sayohat paytida xavfni kamaytirish bo'yicha I xalqaro konferensiya natijalari asosida sayyohlik xavfsizligi va sayohat paytida xavfni kamaytirish maqsadida qabul qilingan. Unga ko'ra, turizm xavfsizligini ta'minlash masalalari baxtsiz hodisalar, kasalliklar, yuqumli kasalliklar va epidemiyalar, terrorizm, harbiy asoratlar va mojarolar, qaroqchilik, kriminogen vaziyat va jinoyatchilik, giyohvand moddalarni tarqatish muammolarini o'z ichiga olishi kerak. Shu bilan birga, deklaratsiyada turizm xavfsizligini ta'minlash va sayohat paytida xavflarni kamaytirish bo'yicha vazifa va majburiyatlar birinchi navbatda, davlat organlari va milliy turistik ma'muriyat organlariga yuklatilgan bo'lib, ular, o'z navbatida, turistik jarayonning barcha ishtirokchilari bilan o'zaro ta'sir va ishlarni muvofiqlashtirishni ta'minlashi kerak"ligi alohida ta'kidlangan [10].

– *Osaka Mingyillik deklaratsiyasi*. Ushbu deklaratsiya alohida ahamiyatga ega, sababi deklaratsiyada "Hukumatlar va turizm sohasi mutaxassisleri turistlar uchun xavfsiz muhitni ta'minlash uchun barcha choralarni ko'rishlari va turistik markazlardagi xavfsizlik holati to'g'risida aniq ma'lumotlarni taqdim etishlari kerak"ligi bayon qilingan [11].

2. *Milliy qonunchilik hujjatlari*. Turizm faoliyati to'g'risidagi qonun hujjatlarining asosiy mazmuni turizm sohasidagi tadbirkorlik faoliyatini davlat tomonidan tashkil etish, turoperatorlar va turagentlar faoliyatini huquqiy jihatdan tartibga solish, turistik mahsulot iste'molchilari huquqlarini himoya qilishdan iboratdir. Milliy qonunchilik hujjatlari o'z o'rnida ikkiga bo'linadi: umumiy va bevosita turizm sohasida xavfsizlikni ta'minlovchi hujjatlar.

Umumiy xususiyatga ega normativ hujjatlar turizm sohasida xavfsizlikni tartibga soluvchi qonunchilik hujjatlaridan iborat. Bizningcha, turizm sohasidagi umumiy xusu-

siyatga ega normativ hujjatlarni ikki toifaga, ya'ni *qonun hujjatlari* va *qonunosti hujjatlari*ga ajratib tahlil qilish o'rinlidir.

a) *qonun hujjatlari*. Respublikamiz hududida turizm xavfsizligini ta'minlashdagi eng asosiy hujjat, bu – 2019-yil 18-iyul kuni qabul qilingan O'zbekiston Respublikasining "Turizm to'g'risida"gi yangi tahrirdagi Qonunidir. Ushbu qonunning qabul qilinishi O'zbekiston Respublikasi iqtisodiyotining tarmog'i sifatida turizmni rivojlantirishda muhim rol o'ynadi. Ushbu normativ hujjat bilan turizm sohasi ishtirokchilari o'rtasidagi ijtimoiy munosabatlar qonuniylashtirildi, turistik faoliyatni davlat tomonidan tartibga solish shakllari va usullari, shuningdek, turizm subyektlari uchun xulq-atvor qoidalari belgilandi hamda xavfsiz turizmni ta'minlash standartlari o'rnatildi.

b) *qonunosti hujjatlar*. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018-yil 6-fevraldagi "Kirish turizmini rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-3509-sonli qarorida turistlarga tezkor yordam ko'rsatish uchun yagona qisqa umumrespublika telefon raqamiga ega bo'lgan Call-markaz faoliyati autsorsing shartlarida tashkil etilishi belgilangan edi. Shu munosabat bilan 2021-yil yanvar oyidan O'zbekiston Respublikasi Ichki ishlar vazirligi Xavfsiz turizmni muvofiqlashtirish boshqarmasining "1173" qisqa raqamli Call-markazi o'z faoliyatini boshladi. Turistlarning telefon qo'ng'iroqlarini qabul qilish va ularga ichki ishlar organlari vakolatlari doirasida tezkorlik bilan zarur yordam ko'rsatishni tashkil etish markazining asosiy vazifalari hisoblanadi. Call-markaz zamonaviy axborot-kommunikatsiya uskunalari bilan jihozlangan bo'lib, Toshkent shahri, Toshkent, Buxoro, Samarqand, Surxondaryo, Qashqadaryo va Xorazm viloyatlari IIB, Markaziy IIB huzuridagi turizmni ta'minlash hududiy boshqarmalarining navbatchilik bo'linmalariga ulangan.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018-yil 16-martdagi "2018-2019-yillarda

Samarqand viloyatida turizmni yanada rivojlantirishga doir qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi PQ-3609-sonli qaroriga muvofiq, xorijiy va mahalliy turistlarning Samarqand viloyatida qolish muddatlarini uzaytirish maqsadida Samarqand viloyatidagi turistlarga xizmat ko'rsatishga ixtisoslashtirilgan umumiy ovqatlanish shoxobchalari, klublar, ko'ngilochar va boshqa shunga o'xshash muassasalarning soat 00:00 ga qadar faoliyat ko'rsatishi va xavfsizlikni ta'minlash yuzasidan tegishli choralarni ko'rib (kuzatuv kameralarini o'rnatish, xavfsizlikni ta'minlovchi xodimlar yollash), ovqatlanish shoxobchalari, klublar, ko'ngilochar va boshqa shunga o'xshash muassasalarning "Tourist friendly" talablariga rioya etgan holda, uzluksiz faoliyat yuritishini tashkil etish hamda ularning tasdiqlangan tartibi va ro'yxatini Samarqand viloyati hokimligining rasmiy internet sahifasi va boshqa manbalarga joylashtirish kabi vazifalar belgilangan.

Turizm sohasida xavfsizlik bilan bog'liq masalalarni bevosita tartibga soluvchi normativ-huquqiy hujjatlar:

– O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 6-martdagi "Transport va turizm obyektlarida jamoat xavfsizligini ta'minlashning samarali tizimini joriy etishga oid qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi PQ-4229-sonli qaroriga muvofiq, Toshkent shahar Ichki ishlar bosh boshqarmasi, Toshkent va Surxondaryo viloyatlari ichki ishlar boshqarmalari tuzilmalarida xavfsiz turizmni ta'minlash boshqarmalari tashkil etildi. Boshqarma faoliyatining asosiy yo'nalishlari etib bevosita turizm namoyishi obyektlari va infratuzilmasi hududlarida jamoat tartibini saqlash, huquqbuzarliklarning barvaqt oldini olish va jinoyatchilikka qarshi kurashish sohasida ichki ishlar organlari xizmatini samarali tashkil qilish, ichki ishlar organlarining xavfsiz turizmni ta'minlash borasidagi faoliyatiga axborot-texnik jihatdan ko'maklashish, ular o'rtasidagi o'zaro muvofiqlashtirilgan hamkorlik ustidan qat'iy nazorat o'rnatish va

turizm namoyishi obyektlari va infratuzilmasi hududlarida kriminogen vaziyatni tizimli tahlil qilish, turistlarga nisbatan sodir etiladigan huquqbuzarliklar sabablari va sharoitlarini aniqlash hamda ularni bartaraf etish yuzasidan manzilli chora-tadbirlarni amalga oshirish belgilangan.

Yuqorida aytilganlarning barchasi turizm sohasida xavfsizlikni ta'minlovchi ma'muriy-huquqiy mexanizmlar bo'lib, uning O'zbekiston Respublikasining huquqiy tizimida, turizm faoliyatiga oid qonunchilikda, O'zbekiston Respublikasining milliy xavfsizlik tizimida va xalqaro turizm xavfsizligi tuzilmasida o'z o'rnini belgilaydi, ushbu institutning tashkil etilishi, faoliyati va rivojlanishiga ta'sir etuvchi omillarni ochib beradi.

Yurtimizning turizm jozibadorligi bevosita soha statistikasi bilan mezonlanadi. Mamlakatimizga 2022-yilda 5 232 774 nafar sayyoh tashrif buyurgan bo'lib, eng yuqori ko'rsatkichlar quyidagi davlatlar hisobiga to'g'ri keladi [12]:

- Qozog'iston – 1 551 774;
- Tojikiston – 1 447 826;
- Qirg'iziston – 1 356 857;
- Rossiya Federatsiyasi – 567 725;
- Turkiya – 75 559.

Yuqoridagi tahlillarga asoslanib, shuni aytish mumkinki, turizm faoliyatini ma'muriy-huquqiy tartibga solish sohaviy huquqiy tartibga solish turlaridan biri hisoblanadi. Maxsus vakolatli davlat organlari tomonidan ma'muriy-huquqiy usullar hamda ma'muriy-huquqiy normalarga asoslangan holda, turizm sohasidagi ijtimoiy munosabatlarni tartibga solish va xavfsizlikni ta'minlash amalga oshiriladi.

Shunday qilib, bunday tahlil qilish zarurati davlat turizmni boshqarish organlarining vakolatlari va tuzilishini asoslash, ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishning hozirgi bosqich talablariga javob beradigan faoliyat shakllari va usullarini takomillashtirishga qaratilgan qonun-qoidalar ishlab chiqish amaliyotida yuzaga keladigan vazifalar bilan belgilanadi.

Shuningdek, O'zbekiston Respublikasining "Turizm to'g'risida"gi yangi tahrirdagi Qonuni 35-moddasida "O'zbekiston Respublikasi hududida turistlar va ekskursantlarning xavfsizligi davlat tomonidan kafolatlanadi", deya belgilab qo'yilgan. Biroq alohida qayd etish lozimki, ushbu qonun doirasida "xavfsizlik", "xavfsiz turizm" tushunchalari yetarlicha yoritilmagan bo'lib, mazkur ta'rifning shakllantirilishi quyidagi asoslarga ko'ra dolzarb hisoblanadi.

Xususan, turizm sohasida qonun ijodkorligi va huquqni qo'llashning ustuvor yo'nalishlaridan biri – bu davlat tomonidan xavf-xatarlar va inqirozli vaziyatlarni boshqarish, shuningdek, uning tizimini rivojlantirish masalalarini ko'plab xorijiy mamlakatlar singari turizm siyosati darajasida ta'minlashdir.

Shu bilan birga, tahlil qilinayotgan tushuncha ta'rifi amaldagi qonunchilikda mavjud emasligi, o'z navbatida, uning mazmuni hamda amal qilish doirasi (chegarasi) ni aniqlashtirish, xavfsiz turizm tushunchasi, mohiyati va ahamiyatini har taraflama chuqur tahlil etish zaruratini yuzaga keltiradi. Zero, har qanday huquqiy institut singari xavfsiz turizmning ham ilmiy-nazariy asoslarini puxta ishlab chiqish uning amaliyotda muvaffaqiyatli va samarali ishlashini ta'minlaydi.

E.L. Pisarevskiy [13, 128-b.], E.A. Zorina [14, 23-b.], V.L. Golubeva [15, 12-b.], N.E. Lonskova [16, 24-b.]lar o'rtasida hozirda xavfsiz turizm tushunchasiga oid qarashlar shakllangan bo'lsa-da, tadqiq etilayotgan masalaga nisbatan yagona va umum e'tirof etilgan yondashuv mavjud emas.

Xavfsiz turizmga oid xorij mamlakatlari qonunchiligiga nazar solinsa, xususan, mazkur qonun sohasida "xavfsiz turizm" tushunchasini tahlil qiladigan bo'lsak, Moldova Respublikasi qonunchiligida turizm xavfsizligi tor ma'noda ifodalangan bo'lib, unda turistlarning shaxsiy xavfsizligi bilan bog'liq masalalar qayd etilgan [17]. Mazkur ta'rif xavfsiz turizm tushunchasining asosiy faoli-

yat yo'nalishlaridan kelib chiqqan holda shakllantirilgan bo'lsa-da, unda xavfsiz turizmni tartibga soluvchi barcha munosabatlar inobatga olinmagan.

Qirg'iziston Respublikasi qonunchiligi-da "Xavfsiz turizm deganda, sayohat vaqtida turistlarning shaxsiy xavfsizligi va ularning mol-mulki xavfsizligi tushuniladi", deb belgilangan [18]. Ushbu qonunda davlat, jamiyat, atrof-muhit muhofazasi yoki xavfsizligi bilan bog'liq masalalar chetda qolgan bo'lib, ko'proq turistlarning manfaatlariga e'tibor qaratilgan.

Belarusiya, Ukraina va Qozog'iston Respublikalarining turizmga oid qonunlarida "turizm xavfsizligi nafaqat turistlarning shaxsiy xavfsizligi, balki jamiyat va davlat xavfsizligining ayrim elementlari, shuningdek, atrof-muhit muhofazasi (keng ma'noda turizm xavfsizligi)ni ham o'z ichiga oladi" [19]. Shuningdek, Qozog'iston Respublikasi qonunchiligida xavfsiz turizmga jinsiy, mehnat yoki boshqacha tarzda ekspluatatsiya qilish uchun foydalanishning oldini olishga qaratilgan chora-tadbirlar majmui sifatida ham qaraladi.

"Turistik faoliyat asoslari to'g'risida"-gi Rossiya Federatsiyasi Qonuniga asosan, "Xavfsiz turizm deganda, turistlarning xavfsizligi, ularning mol-mulki xavfsizligi, shuningdek, atrof-muhit, jamiyatning moddiy va ma'naviy qadriyatlariga zarar yetkazmaslik va sayohat qilishda davlat xavfsizligi" tushuniladi [20].

"Turizmni rag'batlantirish to'g'risida"-gi Turkiya Respublikasi qonunida xavfsiz turizmga "...turistlarning mol-mulki, hayoti xavfsizligidan tashqari, turizm obro'siga ta'sir qiluvchi salbiy holatlar", deya umumiy ma'noda yondashilgan [21].

M.V. Sharuyeva turizm xavfsizligini ta'minlashning asosiy tamoyillari muammoga kompleks yondashuvni belgilovchi izchillik va erishilgan natijalarni baholash imkonini beruvchi samaradorlik tamoyili bo'lishi kerak, deb hisoblaydi. Uning fikricha, "Turizm xavfsizligi – bu huquqiy, mul-

kiy va shaxsiy nomulkiy, ijtimoiy, axborot va turizm sohasidagi huquqiy munosabatlarning barcha ishtirokchilarining psixologik xavfsizligi, shuningdek, sayohat paytida atrof-muhitga zarar yetkazmaslik, jamiyatning moddiy va ma'naviy qadriyatlari, davlat xavfsizligi, shu bilan birga, turizm xavfsizligini ta'minlash – bu turizm sohasidagi xavfsizlikka tahdidlarning oldini olish va zararsizlantirishga qaratilgan turli xil huquqiy faoliyat turlari, shuningdek, xavfsizlik obyektlarining zarur xavfsizlik darajasini yaratish va saqlash bo'yicha boshqa choralardan foydalanishdir" [22, 38-b.].

O'zbekiston Respublikasining "Turizm to'g'risida"gi Qonuni 35-moddasida "Turistlar va ekskursantlarning shaxsiy xavfsizligi ularning mol-mulki but saqlanishi, atrof tabiiy muhitga, jamiyatning moddiy hamda ma'naviy qadriyatlariga, davlat xavfsizligiga zarar yetkazilishining oldini olish ta'minlanishi" ekanligi nazarda tutilgan.

Bizning fikrimizcha, turizmda xavfsizlik nafaqat turizm sohasi bilan bog'liq masalalar, balki shaxslar, ya'ni O'zbekiston fuqarolari, chet el fuqarolari va fuqaroligi bo'lmagan shaxslarning hayoti, ularning mol-mulki, huquqlari, jamoat tartibi va xavfsizligi, ekologiya va atrof-muhit, moddiy-madaniy meros obyektlari va davlat muhofazasi bilan bog'liq barcha munosabatlarni qamrab olishi kerak.

Xavfsiz turizm tushunchasi borasida ilgari surilgan turli qarashlar mavjudligi, shuningdek, amaldagi normativ-huquqiy hujjatlardagi yondashuvlar hamda ularni qo'llash amaliyotini inobatga olib, tadqiqot maqsadidan kelib chiqqan holda, "Turizm to'g'risida"gi Qonunning 35-moddasiga quyidagi ta'rifni kiritish taklif etiladi: "Xavfsiz turizm – bu turistlarning (ekskursantlarning) hayoti, sog'lig'i, mol-mulkining xavfsizligi, shuningdek, sayohat paytida jamiyatning ma'naviy, moddiy va milliy qadriyatlariga, atrof-muhitga, davlat xavfsizligiga zarar yetkazmaslik va ushbu qoidalarni buzganlik

uchun javobgarlik belgilovchi huquq normalari bilan tartibga solinadigan mexanizmlar yig'indisi".

Bunda turizm sohasi subyektlarining shaxsiy xavfsizligi, mol-mulkining daxlsizligi, huquq va erkinliklarining kafolatlanganligi, ijtimoiy, tibbiy va huquqiy himoyasi, shu bilan birga, atrof-muhitga, jamiyatning moddiy va ma'naviy qadriyatlariga, davlat xavfsizligiga zarar yetkazilishiga yo'l qo'yilmasligi, O'zbekiston Respublikasi qonunlari va milliy, ma'naviy qadriyatlari va urf-odatlariga hurmat bilan munosabatda bo'lishga mas'ulligi tushunilishi lozim.

Tadqiqot natijalari tahlili

Yuqorida keltirib o'tilgan tahlillardan kelib chiqqan holda, respublikamizda xavfsiz turizmni ta'minlashning huquqiy asoslarida quyidagi o'ziga xos xususiyatlarni ajratish lozim.

Birinchidan, xalqaro huquqning umum e'tirof etilgan qoidalari va mazkur hujjatlarni klassifikatsiya qilish bo'yicha xavfsiz turizmni ta'minlashning huquqiy asoslarini ikki yirik guruhga ajratib o'rganish va tahlil qilish maqsadga muvofiqdir: xalqaro normativ-huquqiy hujjatlar va milliy qonunchilik hujjatlari.

Ikkinchidan, xavfsiz turizmni ta'minlash faoliyatini tartibga soluvchi xalqaro normativ hujjatlarni (ta'sir doirasini inobatga olgan holda) shartli ravishda ikki asosiy guruhga ajratib o'rganish maqsadga muvofiq: xalqaro universal hujjatlar va bevosita xavfsiz turizmni ta'minlash faoliyatini tartibga soluvchi hujjatlar.

Uchinchidan, xavfsiz turizmni ta'minlashning milliy qonunchilik hujjatlari o'z o'rnida ikkiga bo'linadi: umumiy va bevosita turizm sohasida xavfsizlikni ta'minlovchi hujjatlar.

To'rtinchidan, umumiy xususiyatga ega normativ hujjatlar turizm sohasida xavfsizlikni tartibga soluvchi qonunchilik hujjatlari-dan iborat bo'lsa, bevosita turizm sohasida xavfsizlikni ta'minlovchi hujjatlarga mazkur sohani tartibga soluvchi qonunosti hujjatlar kiradi.

Xulosalar

Yuqoridagi tahlillar asosida quyidagi takliflarni ilgari surish maqsadga muvofiq.

Turizmda xavfsizlik nafaqat turizm sohasi bilan bog'liq masalalar, balki shaxslar, ya'ni O'zbekiston fuqarolari, chet el fuqarolari va fuqaroligi bo'lmagan shaxslarning hayoti, ularning mol-mulki, huquqlari, jamoat tartibi va xavfsizligi, ekologiya va atrof-muhit, moddiy-madaniy meros obyektlari va davlat muhofazasi bilan bog'liq barcha munosabatlarni qamrab olishi kerak.

Xavfsiz turizm tushunchasi borasida ilgari surilgan turli qarashlar mavjudligi, shuningdek, amaldagi normativ-huquqiy hujjatlardagi yondashuvlar hamda ularni qo'llash amaliyotini inobatga olib, tadqiqot maqsadidan kelib chiqqan holda, "Turizm to'g'risida"gi Qonunning 35-moddasiga quyidagicha ta'rif kiritish taklif etiladi: "Xavfsiz turizm – bu turistlarning (ekskursantlarning) hayoti, sog'lig'i, mol-mulkining xavfsizligi, shuningdek, sayohat paytida jamiyatning ma'naviy, moddiy va milliy qadriyatlariga, atrof-muhitga, davlat xavfsizligiga zarar yetkazmaslik va ushbu qoidalarni buzganlik uchun javobgarlik belgilovchi huquq normalari bilan tartibga solinadigan mexanizmlar yig'indisi".

O'ylaymizki, ushbu ta'rifning shakllanishi har qanday huquqiy institut singari xavfsiz turizmning ham ilmiy-nazariy asoslari hamda uning amaliyotda muvaffaqiyatli va samarali ishlashini ta'minlaydi.

REFERENCES

1. "O'ztemiryo'lovchi": turkiyalik sayyohdan 100 ming so'm pora olib, joyini almashtirib bergan poyezd xodimi topilmadi ["O'ztemiryo'lovchi" a train employee who took a bribe of 100,000 from a Turkish tourist and exchanged places was not found]. Available at: <https://yuz.uz/uz/news/oztemiryolovchi-turkiyalik-sayyohdan-100-ming-som-pora-olib-joyini-almashtirib-bergan-poezd-xodimi-topilmadi>
2. Report of World Tourism Organization (UNWTO) Available at: <https://www.timeout.com/news/the-safest-countries-in-the-world-have-been-announced-for-2023-070323> , <https://visitworld.today/blog/1539/most-dangerous-countries-in-the-world-in-2023-data-from-the-global-peace-index-rating>
3. Chetverikov B.C. Administrativnoe pravo [Administrative law]. *Higher Education*. Rostov-on-Don, Phoenix, 2004, p. 512.
4. Saitqulov K.A. Ichki ishlar organlari profilaktika xizmatlarining fuqarolik jamiyati institutlari bilan hamkorligini tashkil etish [Organization of cooperation of the internal affairs bodies with civil society institutions of Preventive Services]. Tashkent, Academy of MIA of the Republic of Uzbekistan, 2015, p. 123.
5. Odilkoriyev X.T., Tulteyev I.T. Davlat va huquq nazariyasi [Theory of state and law]. Tashkent, Academy of MIA of the Republic of Uzbekistan, 2009, p. 582.
6. Ishanxodjayev S.A. Mehnatkash-migrantlar huquqlarini himoya qilishning xalqaro huquqiy masalalari [International legal issues of protection of the rights of working-migrants]. Abstract of PhD thesis. Tashkent, 2010, p. 175.
7. The Charter of Tourism "was approved by resolution I of the VI session of the General Assembly of the World Tourism Organization on September 22, 1985. Available at: https://studopedia.ru/19_285812_osobennosti-i-printsipi-rayonirovaniya-v-mezhdunarodnom-turizme.html
8. Global Code of Ethics for Tourism. Resolution adopted by the General Assembly on 21 December 2001. Available at: www.un.org/ru/documents/decl_conv/conventions/pdf/tourism.pdf
9. Hague Declaration on Tourism. The Hague, 1989, April 10-14. Available at: https://online.zakon.kz/Document/?doc_id=33416301
10. Estersund Declaration on tourism safety and Travel Risk Reduction Östersund declaration. Available at: https://studwood.net/1144781/turizm/estersundskaya_konferentsiya_bezopasnosti_turizma_umensheniyu_riskov_puteshestviyah
11. The Osaka Millennium Declaration Was Adopted by the Millennium Tourism Leaders Conference. Osako (Japan), 2001, September 30 – October 1. Available at: <https://pandia.ru/text/78/550/37196.php>
12. Official tourism statistics. Available at: <https://uzbektourism.uz/research/statistics>
13. Pisarevsky E.L., Bobkova A.G., Kudrevatykh S.A., Bezopasnost' turizma [Tourism safety]. Moscow, 2014, p. 128.
14. Zorina E.A. Pravovoye regulirovaniye bezopasnosti turizma pri ugrozakh vozniknoveniya chrezvychaynykh situatsiy v Rossiyskoy Federatsii [Legal regulation of tourism safety in case of threats of emergency situations in the Russian Federation]. Abstract of PhD thesis. Sankt-Petersburg, 2009, p. 23.
15. Golubeva V.L. Politicheskiye mekhanizmy obespecheniya bezopasnosti turistskoy deyatelnosti v Rossii [Political mechanisms for ensuring the safety of tourist activity in Russia]. Abstract of PhD thesis. Saratov, 2011, p. 12.
16. Lonshakova N.E. Publichnaya politika v sfere turizma [Public policy in the field of tourism]. Abstract of PhD thesis. Moscow, 2010, p. 24.
17. On the Organization and Implementation of Tourism Activities in the Republic of Moldova: Law of the Republic of Moldova. 2006, November 24, No. 352-XVI, with amendments and Additions as of 06.11.2020.

18. On Tourism: Law of the Kyrgyz Republic. 1999, March 25, No. 34. As amended by the Laws of the Kyrgyz Republic, 2003, October 21, No. 218; 2013, December 5, No. 211; 2017, May 10, No. 79. Available at: <http://cbd.minjust.gov.kg/act/view/ru-ru/20>

19. Law on Tourism of the Republic of Belarus. 1999, November 25, No. 326-z. Available at: www.equatorial.by/sites/default/fileszakon_respubliki_belarus_o_turizme

20. On the basics of tourist activity in the Russian Federation: Federal Law. 1996, November 24, No. 132-FZ. Available at: http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_12462/130f61c72e3392a595dc9c387a89ff65a35d9aa5/

21. Turkish Tourism Promotion Law. 1982, December 3, No. 2634. Available at: <https://turkeyforfriends.com/forum/95-2973-1>

22. Sharuyeva M.V. Pravovoye obespecheniye bezopasnosti turizma po Rossiyskomu zakonodatel'stvu [Legal security of tourism under Russian legislation]. Abstract of PhD thesis. Moscow, 2010, p. 38.

23. Law on Tourism of the Republic of Ukraine. 1995, September 15, No. 324/95-BP. Available at: https://urst.com.ua/ru/o_turizme/st-13

24. The Law on Tourist Activity in the Republic of Kazakhstan. 2001, June 13, No. 211-II. Available at: https://online.zakon.kz/Document/?doc_id=1023618&pos=4;-106#pos=4;-106

YURISPRUDENSIYA

HUQUQIY ILMIY-AMALIY JURNALI

2023-YIL 5-SON

VOLUME 3 / ISSUE 5 / 2023

DOI: 10.51788/tsul.jurisprudence.3.5.

BOSH MUHARRIR:

Xodjayev Baxshillo Kamolovich

Ilmiy ishlar va innovatsiyalar bo'yicha prorektor, professor, yuridik fanlar doktori

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ergashev Ikrom

Ilmiy boshqarma boshlig'i, dotsent, yuridik fanlar doktori

Mas'ul muharrir: N. Ramazonov

Muharrirlar: Sh. Jahonov, F. Muhammadiyeva, M. Sharifova,
Y. Yarmolik, E. Mustafayev

Musahhih: M. Sharifova

Texnik muharrirlar: U. Sapayev, D. Rajapov

Tahririyat manzili:

100047. Toshkent shahar, Sayilgoh ko'chasi, 35.

Tel.: (0371) 233-66-36, 233-41-09.

Faks: (0371) 233-37-48.

Veb-sayt: www.tsul.uz

E-mail: lawjournal@tsul.uz

Obuna indeksi: 1387.

Jurnal 27.10.2023-yilda tipografiyaga topshirildi.

Qog'oz bichimi: A4. Shartli bosma tabog'i 15,3.

Adadi: 100. Buyurtma raqami: 89.

TDYU tipografiyasida chop etildi.